

ГРІДІН О.В., старший викладач,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

ЗЕРНОПРОДУКТОВИЙ ПІДКОМПЛЕКС УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Грідін О.В. Зернопродуктовий підкомплекс України: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку.

В статті досліджено сучасний стан, виявлені основні проблеми та окреслені перспективи розвитку зернопродуктового підкомплексу України. Зернове господарство є стратегічною галуззю агропромислового комплексу, що визначає в сучасних умовах рівень розвитку всього аграрного сектора національної економіки. Визначені основні чинники, що впливають на ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Встановлено, що стратегічно важливим є техніко-технологічне переозброєння підприємств зернопродуктового підкомплексу на інноваційно-інвестиційній основі. У забезпеченні подальшого розвитку зернопродуктового підкомплексу значну увагу необхідно приділити врегулюванню міжгалузевих відносин між виробниками зерна, переробними підприємствами та галузями матеріально-технічного забезпечення процесів виробництва та переробки. Зерновий ринок виступає основою для формування пропозиції основних видів продовольчих продуктів для населення держави та їх вартості, а також важливим експортним товаром, незамінною сировиною для багатьох галузей АПК. Визначена ролі держави у забезпеченні ефективного розвитку зернової галузі України.

Ключові слова: аграрно-промислове виробництво, зернопродуктовий підкомплекс, ринок зерна, ефективність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Новітні соціально-економічні та суспільно-політичні реалії створили умови в яких агропромисловий комплекс України вийшов в лідери і став одним з найважливіших секторів національної економіки країни, від стабільності функціонування і подальшого піднесення якого залежать, без перебільшення, перспективи розвитку всієї економіки, а також національна і продовольча безпека України, розвиток внутрішніх і зовнішніх ринків продовольчих і непродовольчих товарів, добробут населення. Продовольчий комплекс, що є складовою частиною АПК, має у своєму складі ряд продуктових підкомплексів, серед яких одним зі стратегічних є зернопродуктовий. Підвищення ефективності та забезпечення його динамічного розвитку, в сучасних реаліях, має досягатися шляхом узгодження діяльності державних інститутів влади, місцевого самоврядування, окремих суб'єктів господарювання тощо з метою формування та зміцнення його галузево-функціональної та територіальної структури. Проте, в даний час, зазначена проблема залишається не вирішеною і вимагає посиленої уваги, а також координації та концентрації зусиль з боку всіх учасників зернового ринку, що і

обумовлює і в черговий раз підкреслює її актуальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблематики забезпечення розвитку зернопродуктового підкомплексу України, підвищення ефективності діяльності усіх учасників ринку, шляхом гармонізації їх інтересів, на основі виявлення та комплексного вирішення найбільш гострих проблем, присвячені праці багатьох українських вчених, зокрема: Боднара О.В. [16, 17], Гайдуцького П.І. [1], Дем'яненка С.І. [4], Ільчука М.М. [5], Кваши С.М. [5], Колодійчука В.А. [6], Коновал І.А. [5], Мельника Л.Л. [7], Погріщука Б.В. [8, 9, 10], Саблука П.Т. [11], Світового О.М. [12], Седікової І.О. [13, 14], Суліми Н.М. [15], Шпичака О.М. [16, 17] та інших.

Проте, не зважаючи на всі прикладені зусилля, як з боку держави, так і суб'єктів господарювання зазначена проблема ще й досі не вирішена, а останнім часом, внаслідок поглиблення соціально-економічної кризи в державі вона має загрозливу тенденцію до загострення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасного стану, виявлення проблем та окреслення перспектив розвитку зернопродуктового підкомплексу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формалізація та комплексне вирішення проблем, що виникають в ході функціонування зернопродуктового підкомплексу нерозривно пов'язане з постійним нарощуванням обсягів виробництва зерна, покращенням його якості та підвищенням ефективності. Як цінний продукт воно забезпечує продовольчу безпеку країни, як товар користується значним попитом як на вітчизняному, так і закордонному ринках. Зерновиробництво є одним із основних джерел грошових надходжень для сільськогосподарських товаровиробників і валютної виручки для держави.

Складність і неоднозначність ситуації, негативні тенденції, що відбуваються в аграрній сфері (досить низька ресурсна забезпеченість підприємств-виробників зерна, зокрема добривами, засобами захисту рослин, технічними ресурсами, кваліфікованими кадрами тощо), значною мірою позначились на обсягах виробництва високоякісного зерна та рівні його ефективності в тому числі і економічній. Поза увагою держави більше не можуть існувати і потребують негайного вирішення такі проблеми, як: несбалансованість внутрішнього ринку зерна; відсутність державних гарантій для зерновиробників; наявність на ринку значної кількості посередників, діяльність більшості з яких направлена, по суті, на «паразиткування» замість забезпечення розвитку ринку; недосконалість законодавчої бази; значний диспаритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію, що зберігається і навіть має тенденцію до збільшення; дефіцит спеціалістів, виникнення якого зумовлене та спричинене, головним чином, порівняно низькою оплатою праці, нерозвиненістю інфраструктури тощо.

На основі даних, отриманих внаслідок проведеного комплексного аналізу діяльності зернової галузі України, можемо стверджувати, що без вжиття екстрених кардинальних заходів наша держава може втратити і більше не повернути, принаймні в найближчому майбутньому, позиції на світовому ринку в цьому напрямку.

Необхідно зауважити, що у загальному обсязі виробництва зернових культур в Україні традиційно переважає озима

пшениця, проте її показники якості за останні роки суттєво погіршилась. Це частково зумовлено недостатньою забезпеченістю господарств основними засобами, а також їх технічним станом, нестачею фінансових ресурсів на придбання добрив, засобів захисту рослин тощо, низькою якістю посадкового матеріалу, порушенням технології виробництва, недотриманням науково обґрунтованих сівозмін. Останнім часом, внаслідок глобального потепління та суттєвого забруднення навколишнього середовища, все відчутнішою стає залежність зернового господарства від природно-кліматичних умов. На думку багатьох державних діячів, науковців, керівників господарств тощо першочерговим у стратегії розвитку зернового господарства, що є сировинною базою для усього зернопродуктового підкомплексу, повинно бути постійне нарощування обсягів виробництва зерна. Зерновиробники повинні не лише повністю задовольняти внутрішні потреби держави у продовольчому та фуражному зерні, а й максимально збільшувати власні експортні можливості. Реалізацію зазначеної стратегії необхідно розпочинати зі стабілізації процесів, що відбуваються у підкомплексі, активного використання економічних, організаційних, техніко-технологічних важелів для збільшення обсягів виробництва продукції. При розробці стратегії розвитку зернопродуктового підкомплексу необхідно, максимально повно, враховувати виробничий потенціал регіону, реальні конкурентні властивості продукції та зміни, що відбуваються у світогосподарських зв'язках під впливом глобалізаційних факторів.

Функціонування більшості підприємств зернопродуктового підкомплексу, нажалі, ще дуже далеке від їх потенційних можливостей, що підтверджується недозавантаженістю виробничих потужностей та низьким рівнем їх економічної ефективності. За оцінками експертів в середньому виробничий потенціал підкомплексу використовується менш ніж на половину.

Підприємства зернопродуктового підкомплексу здійснюють свою діяльність в умовах нестійкого зовнішнього і внутрішнього середовища. До основних чинників, що постійно впливають на

ефективність діяльності суб'єктів господарювання, належать: кризові явища в економіці; зміни в структурі попиту; зниження купівельної спроможності населення; можливість придбання сучасної техніки та впровадження прогресивних технологій тощо. Підприємства в умовах ринку мають бути гнучкими, постійно адаптуватися до змін, коригуючи власну діяльність з метою збереження ринкових позицій та забезпечення конкурентоспроможності. Тобто потрібна наявність певних адаптивних можливостей, що дають змогу швидко та ефективно реагувати на зміни та без яких мови про забезпечення довгострокової ефективності та конкурентоспроможності йти не може.

Стратегічно важливим є техніко-технологічне переозброєння підприємств зернопродуктового підкомплексу. Матеріально-технічне забезпечення є, здебільшого, недостатнім, а основні виробничі фонди фізично і морально застарілими. Так, зношеність основних засобів становить близько 60 % і лише 10 % наявного обладнання відповідає сучасному світовому рівню, а значну частку у виробництві продукції займає ручна праця, що негативно впливає на її продуктивності. Крім того внаслідок проблем, що виникають в питанні технічного забезпечення утворюються перепони для переходу на прогресивні технології виробництва, що, знов таки, негативно відзначається і на обсягах виробництва зерна, і на його якості, і на собівартості виробництва.

У подальшому розвитку зернопродуктового підкомплексу значну увагу необхідно приділити врегулюванню міжгалузевих відносин між виробниками зерна, переробними підприємствами та галузями матеріально-технічного забезпечення процесів виробництва та переробки зерна. Це передбачає вдосконалення системи ціноутворення на сільськогосподарську і промислову продукцію, усунення диспаритету цін, розвиток більш тісної міжгалузевої інтеграції та господарської кооперації, відродження прямих зв'язків між суб'єктами зернопродуктового підкомплексу і усунення посередників.

У вирішенні питання підвищення ефективності та забезпечення розвитку підприємств зернопродуктового підкомплексу України необхідно детально

дослідити ринок зерна. Оскільки саме він є джерелом і основою стабільного розвитку агропромислового комплексу для більшості країн світу. Стратегічна роль ринку зерна для світових економік пояснюється тим, що у структурі агропромислового виробництва для більшості країн світу вона є однією з найбільших галузей, зерновий ринок виступає основою для формування пропозиції основних видів продовольчих продуктів для населення держави та їх вартості, а також важливим експортним товаром, незамінною сировиною для багатьох галузей АПВ. На його частку припадає, за оцінками різних експертів, до 25 % всього товарообігу продовольства і сировини для виробництва. Внаслідок цього, зерновий ринок виступає гарантом продовольчої безпеки держави.

Зернове господарство є стратегічною галуззю агропромислового комплексу, що визначає в сучасних умовах рівень розвитку всього аграрного сектора національної економіки. Серед базової сільськогосподарської продукції, яка гарантує продовольчу безпеку країни, зерно займає особливе місце. Це зумовлено винятково важливим його значенням, а в умовах України ще й безальтернативністю, як основного продукту харчування майже всього населення країни.

Виняткові природно-кліматичні умови України, її чорноземи, працьовите населення, вигідне з геополітичної та економічної точок зору територіальне розташування – все це якнайкраще сприяє вирощуванню зернових. Однією з головних культур зернового господарства в Україні є пшениця, яка на сьогоднішній день є сировинною базою для виробництва багатьох цінних продуктів харчування та гарантує продовольчу безпеку держави. Зерно пшениці – орієнтована на експорт продукція, що останніми роками забезпечує значні надходження валютних коштів у державну скарбницю.

В останні роки український зерновий ринок демонструє позитивну динаміку, як у відношенні виробництва, так і експортного потенціалу. Це дає реальну можливість Україні розширити існуючі та вийти і закріпитися на нових ринках збуту. У зв'язку з поглибленням світової продовольчої кризи і дефіцитом продовольства перед Україною відкриваються великі перспективи на світовому ринку зерна.

Поступове удосконалення структури посівних площ з урахуванням регіональних особливостей та здійснення заходів щодо нарощування ресурсного потенціалу зернового виробництва забезпечить суттєве підвищення урожайності зернових культур і нарощування обсягів для поповнення зернового балансу країни. У розвитку виробництва зерна, зокрема провідних зернових культур озимої пшениці, кукурудзи і ячменю, найбільш важливими чинниками є рівень забезпеченості посівів добривами, високопродуктивним сортовим насінням, а також технічні можливості проведення в оптимальні терміни всіх технологічних операцій.

Нажаль, розвиток вітчизняного зернопродуктового підкомплексу гальмується наявністю невирішених архаїчних проблем та проблем, що виникли зовсім нещодавно, проте вимагають посиленої уваги та потребують негайного вирішення. Це наступні проблеми:

1. Відсутність реалістичного адекватного та дієвого стратегічного планування обсягів виробництва, що враховувало б існуючу внутрішню потребу в обсягах та якості перш за все продовольчого зерна, наявні та необхідні в перспективі додаткові потужності для його зберігання та переробки, експортні можливості власне зерна та продуктів його переробки тощо.

2. Виробнича інфраструктура, що забезпечує доробку, зберігання та реалізацію зерна є, перш за все, незбалансованою та потребує невідкладної модернізації, оскільки саме тут виникають проблеми, пов'язані з неспроможністю збереження, принаймні, тієї якості зерна, яка вже була отримана на етапі виробництва, не кажучи вже про необхідність її покращення.

3. Значні коливання цін на зерно в межах маркетингового року, спричинені впливом ситуації, що утворюється на світовому ринку, нестабільність національної валюти, спекулятивні дії певних учасників ринку (зокрема зернотрейдерів), відсутність дієвої протекціоністської політики з боку держави тощо мають нівелюватися виваженою державною політикою на всіх рівнях влади за допомогою організаційно-економічного механізму, який діятиме виключно на прийнятних для усіх учасників ринкових принципах.

4. Використання застарілого обладнання

та техніки, неефективних методів ведення господарства, малопродуктивних технологій значною кількістю суб'єктів господарювання.

Зупинемось більш детально на визначенні ролі держави у забезпеченні ефективного розвитку зернової галузі України. Безсумнівно реалії сьогодення спонукають до використання стратегічних підходів для здійснення глибоких перетворень в аграрній сфері, що є однією з передумов успіху її соціально-економічного розвитку. Особливої актуальності набувають питання вдосконалення системи державного регулювання аграрної сфери, що включає різні форми й методи, які враховують сучасний стан і специфіку галузі. Масштаби державної участі в регулюванні аграрної сфери економіки постійно змінюються, змінюються і вимоги до системи державного регулювання, що зумовлює визначення пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку аграрної галузі в умовах соціально орієнтовної економіки. Держава, перш за все, покликана створити сприятливі умови щодо забезпечення ефективного функціонування зернової галузі шляхом оформлення належного інституційного середовища. Крім того сприяти вирішенню проблеми модернізації аграрної сфери.

Основними умовами відтворення аграрної сфери і забезпечення продовольчої безпеки країни є залучення інвестицій та застосування інновацій, відтворення земельних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та розвиток фінансово-кредитного забезпечення. Аналіз показників економічного розвитку аграрних підприємств вказує на низьку інтенсивність інноваційних процесів та скорочення масштабів впровадження інновацій. Дослідження показують, що лише близько трьох відсотків аграрних формувань застосовують сучасні прогресивні технології. В сучасних умовах посилення конкурентної боротьби вітчизняні підприємства не в змозі ефективно працювати без розвинутої матеріально-технічної бази, а фактичні строки експлуатації більшості основних фондів у 2-3 рази перевищують нормативні. За оцінками експертів рівень забезпечення сільського господарства тракторами, комбайнами та іншою технікою становить менш ніж п'ятдесят відсотків потреби, а понад 90 % технічних засобів потребують

негайної заміни внаслідок значної зношеності. Така критична ситуація, яка склалась в аграрній сфері з технічним забезпеченням, впровадженням інновацій, повинна активізувати роботу держави в напрямку збільшення стимулювання інвестиційних та інноваційних процесів. При цьому, велику увагу необхідно приділити збереженню і відтворенню природного потенціалу та покращенню якості використання природних ресурсів. Одним з перших кроків на цьому шляху повинно бути стимулювання впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Державна підтримка повинна здійснюватися не тільки з точки зору фінансової і матеріальної допомоги, але й надаватися з урахуванням посилення законодавчих і правових основ цієї підтримки. Велику увагу слід приділити збільшенню фінансування соціальної інфраструктури, що сприятиме підвищенню продуктивності та забезпечить відтворення людського капіталу.

Висновки. Підсумовуючи маємо зазначити, що зерновиробництво завжди було і ще тривалий час залишатиметься основною галуззю аграрного сектору економіки України, що забезпечує не тільки продовольчу безпеку держави, а й експорт

агропродовольчої продукції, є джерелом надходження валютних коштів. Від розвитку цієї галузі залежить не тільки забезпечення населення продуктами харчування рослинного походження, а й продукцією тваринництва. Для цього є всі необхідні умови: родючі ґрунти, сприятливі кліматичні умови, емний внутрішній і зовнішній ринки, відповідне геополітичне розташування України, наявність морських портів тощо. Разом з тим, ефективність виробництва зернових культур недостатня. Це пов'язано з наявністю невирішених системних проблем, пов'язаних з: матеріально-технічним та технологічним забезпеченням галузі; розбалансованістю внутрішнього продовольчого ринку; недосконалим законодавством; відсутністю дієвої державної політики; непрозорістю ціноутворення тощо. Всі зазначені проблеми є характерними для більшості галузей національної економіки проте значимість та важливість зерновиробництва для держави вимагає їх першочергового вирішення саме тут, оскільки подальше ігнорування цих проблем може спричинити посилення кризових явищ, що призведуть до руйнівних процесів, що неодмінно вплине й на інші пов'язані сфери і на економіку держави в цілому.

Література.

1. *Гайдуцький П.І.* Структурні перекося і ризики кризи в АПК / *П.І. Гайдуцький* // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 38-46.
2. *Грідін О.В.* Значення зернопродуктового підкомплексу в дотриманні продовольчої безпеки України / *О.В. Грідін* // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ. – 2015. – Вип. 161. – С. 136-144.
3. *Грідін О.В.* Стан та найближчі перспективи розвитку зернопродуктового підкомплексу Харківського регіону / *О.В. Грідін* // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ. – 2008. – Вип. 70. – С. 64-69.
4. *Дем'яненко С.І.* До питання про стратегію розвитку аграрного сектору економіки України / *С.І. Дем'яненко* // Економіка АПК. – 2014. – № 1. – С. 14-19.
5. *Кваша С.М.* Економічне обґрунтування програми виробництва зерна пшениці в Україні / *С.М. Кваша, М.М. Льчук, І.А. Коновал* // Економіка АПК. – 2013. – № 3. – С. 16-24.
6. *Колодійчук В.А.* Галузеве позиціонування зернопродуктового підкомплексу АПК України / *В.А. Колодійчук* // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 9-10(1). – С. 45-48.
7. *Мельник Л.Л.* Зерновий комплекс України в аспекті експортних можливостей та державного регулювання / *Л.Л. Мельник* // Агросвіт. – 2013. – № 4. – С. 13-19.
8. *Погріщук Б.В.* Державне регулювання і підтримка зернопродуктового підкомплексу України: ринкові аспекти / *Б.В. Погріщук* // Економіка та держава. – 2009. – № 9. – С. 4-7.
9. *Погріщук Б.В.* Інноваційна модель розвитку зернопродуктового підкомплексу України / *Б.В. Погріщук* // Агросвіт. – 2009. – № 16. – С. 11-15.
10. *Погріщук Б.В.* Організаційно-економічні умови функціонування зернопродуктового підкомплексу України: аспекти оптимізації / *Б.В. Погріщук* // Агросвіт. – 2010. – № 4. – С. 13-17.

11. *Саблук П.Т.* Стан і напрями розвитку аграрної реформи / *П.Т. Саблук* // Економіка АПК. – 2015. – № 2. – С. 10-17.
12. *Світовий О.М.* Шляхи оптимізації виробництва у зернопродуктовому підкомплексі для збільшення доданої вартості / *О.М. Світовий* // Економіка АПК. – 2016. – № 2. – С. 52-58.
13. *Седікова І.О.* Інноваційні методи управління підприємствами зернопродуктового підкомплексу / *І.О. Седікова* // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 114-117.
14. *Седікова І.О.* Розвиток зернопродуктового підкомплексу і його інфраструктури / *І.О. Седікова* // Зернові продукти і комбікорми. – 2012. – № 2. – С. 13-15.
15. *Суліма Н.М.* До питання ефективності функціонування підприємств зернопродуктового підкомплексу / *Н.М. Суліма* // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 1(3). – С. 242-248.
16. *Шпичак О.М.* Вигоди та проблеми експорту зерна з України / *О.М. Шпичак, О.В. Боднар* // Економіка АПК. – 2013. – № 10. – С. 5-15.
17. *Шпичак О.М.* Оптимізація ринку зерна України та її результативність / *О.М. Шпичак, О.В. Боднар* // Моніторинг біржового ринку. – 2014. – № 2(21). – С. 8-14.

References.

1. *Haidutskyi P.I.* (2014). Strukturni perekosy i ryzyky kryzy v APK [Structural distortions and risks in the agro-industrial complex]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 7, pp. 38-46 [in Ukrainian].
2. *Gridin O.V.* (2015). Znachennia zernoproduktovoho pidkompleksu v dotrymanni prodovolchoi bezpeky Ukrainy [The value of grain products subcomplex in ensuring food security of Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva: Ekonomichni nauky – Bulletin of Kharkov national technical University of agriculture: Economics*, Issue 161, pp. 136-144 [in Ukrainian].
3. *Gridin O.V.* (2008). Stan ta naiblyzhchi perspektyvy rozvytku zernoproduktovoho pidkompleksu Kharkivskoho rehionu [Condition and near-term prospects of development of grain products sub complex of the Kharkiv region]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva: Ekonomichni nauky – Bulletin of Kharkov national technical University of agriculture: Economics*, Issue 70, pp. 64-69 [in Ukrainian].
4. *Demianenko S.I.* (2014). Do pytannia pro stratehiiu rozvytku ahrarynoho sektoru ekonomiky Ukrainy [To the question of strategy of development of agrarian sector of economy of Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 1, pp. 14-19 [in Ukrainian].
5. *Kvasha S.M., Ilchuk M.M., and Konoval I.A.* (2013). Ekonomichne obgruntuvannia prohramy vyrobnytstva zerna pshenytsi v Ukraini [Economic feasibility of the production of wheat in Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 3, pp. 16-24 [in Ukrainian].
6. *Kolodiichuk V.A.* (2014). Haluzeve pozytsionuvannia zernoproduktovoho pidkompleksu APK Ukrainy [The branch positioning of grain products subcomplex of agro industrial complex of Ukraine]. *Ekonomichni chasopys-XXI – Economic journal-XXI*, No 9-10(1), pp. 45-48 [in Ukrainian].
7. *Melnyk L.L.* (2013). Zernovyi kompleks Ukrainy v aspekti eksportnykh mozhlyvostei ta derzhavnoho rehuliuвання [The grain sector of Ukraine in the aspect of export opportunities and government regulation]. *Ahrosvit – Agrosvit*, No 4, pp. 13-19 [in Ukrainian].
8. *Pohrishchuk B.V.* (2009). Derzhavne rehuliuвання i pidtrymka zernoproduktovoho pidkompleksu Ukrainy: rynkovi aspekty [State regulation and support of grain products subcomplex in Ukraine: market aspects]. *Ekonomika ta derzhava – The economy and the state*, No 9, pp. 4-7 [in Ukrainian].
9. *Pohrishchuk B.V.* (2009). Innovatsiina model rozvytku zernoproduktovoho pidkompleksu Ukrainy [Innovative model of development of grain products subcomplex in Ukraine]. *Ahrosvit – Agrosvit*, No 16, pp. 11-15 [in Ukrainian].
10. *Pohrishchuk B.V.* (2010). Orhanizatsiino-ekonomichni umovy funktsionuvannia zernoproduktovoho pidkompleksu Ukrainy: aspekty optymizatsii [Organizational and economic conditions of functioning of the grain products subcomplex in Ukraine: aspects of optimization]. *Ahrosvit – Agrosvit*, No 4, pp. 13-17 [in Ukrainian].
11. *Sabluk P.T.* (2015). Stan i napriamy rozvytku ahrarynoi reformy [Status and directions of development of agrarian reform]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 2, pp. 10-17 [in Ukrainian].
12. *Svitovyi O.M.* (2016). Shliakhy optymizatsii vyrobnytstva u zernoproduktovomu pidkompleksi dlia zbilshennia dodanoi vartosti [Ways of optimizing the production in grain products budkompleks to increase added value]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 2, pp. 52-58 [in Ukrainian].

13. *Sedikova I.O.* (2013). Innovatsiini metody upravlinnia pidpriemstvamy zernoproduktovoho pidkompleksu [Innovative methods of management of enterprises of grain products subcomplex]. *Biznes Inform – Business Inform*, No 1, pp. 114-117 [in Ukrainian].
14. *Sedikova I.O.* (2012). Rozvytok zernoproduktovoho pidkompleksu i yoho infrastruktury [The development of grain products subcomplex and its infrastructure]. *Zernovi produkty i kombikormy – Grain products and mixed fodders*, No 2, pp. 13-15 [in Ukrainian].
15. *Sulima N.M.* (2013). Do pytannia efektyvnosti funktsionuvannia pidpriemstv zernoproduktovoho pidkompleksu [To the question of efficiency of functioning of enterprises of grain products subcomplex]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky) – Collection of scientific works of Tavia state agrotechnological University (economic Sciences)*, No 1(3), pp. 242-248 [in Ukrainian].
16. *Shrychak O.M., and Vodnar O.V.* (2013). Vyhody ta problemy eksportu zerna z Ukrainy [Benefits and problems of grain exports from Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 10, pp. 5-15 [in Ukrainian].
17. *Shrychak O.M., and Vodnar O.V.* (2014). Optymizatsiia rynku zerna Ukrainy ta yii rezultatyvnist [Optimization of the grain market of Ukraine and its effectiveness]. *Monitorynh birzhovoho rynku – Monitoring of the stock market*, No 2(21), pp. 8-14 [in Ukrainian].
-

Аннотация.

Гридин А.В. *Зернопродуктовый подкомплекс Украины: современное состояние, актуальные проблемы и перспективы развития.*

В статье исследовано современное состояние, выявлены основные проблемы и обозначены перспективы развития зернопродуктового подкомплекса Украины. Зерновое хозяйство является стратегической отраслью агропромышленного комплекса, что определяет в современных условиях уровень развития всего аграрного сектора национальной экономики. Определены основные факторы, влияющие на эффективность деятельности субъектов хозяйствования. Установлено, что стратегически важным является технико-технологическое перевооружение предприятий зернопродуктового подкомплекса на инновационно-инвестиционной основе. В обеспечении дальнейшего развития зернопродуктового подкомплекса значительное внимание необходимо уделить урегулированию межотраслевых отношений между производителями зерна, перерабатывающими предприятиями и отраслями материально-технического обеспечения процессов производства и переработки. Зерновой рынок выступает основой для формирования предложения основных видов продовольственных продуктов для населения государства и их стоимости, а также важным экспортным товаром, незаменимым сырьем для многих отраслей АПП. Определена роль государства в обеспечении эффективного развития зерновой отрасли Украины.

Ключевые слова: аграрно-промышленное производство, зернопродуктовый подкомплекс, рынок зерна, эффективность.

Abstract.

Gridin O.V. *The grain products subcomplex in Ukraine: modern state, actual problems and prospects of development.*

The article studies the modern condition and the basic problems and development prospects of grain products subcomplex in Ukraine. Grain farming is a strategic agricultural sector, which defines in modern terms the level of development of the entire agricultural sector of the national economy. The major factors influencing efficiency of activity of economic entities. It is established that the strategically important is the technical and technological re-equipment of enterprises of grain products subcomplex in innovative-investment basis. In the further development of grain products subcomplex, considerable attention must be paid to the settlement of inter-industry relations between grain producers and processing enterprises and industries of logistics processes of production and processing. The grain market is the basis for the formation of supply of basic food products for the population of the state and their cost, as well as an important export commodity, an indispensable raw material for many industries. Defined the role of the state in ensuring the effective development of grain industry of Ukraine.

Key words: agricultural-industrial production, grain products sub-complex, grain market, efficiency.

Стаття надійшла до редакції 09.03.2017 р.

Бібліографічний опис статті:

Гридин О.В. Зернопродуктовый подкомплекс Украины: современный стан, актуальные проблемы та перспективы розвитку / О.В. Гридин // Актуальные проблемы инновационной экономики. – 2017. – № 1. – С. 21-27.

Gridin O.V. (2017). *The grain products subcomplex in Ukraine: modern state, actual problems and prospects of development. Actual problems of innovative economy*, No 1, pp. 21-27.

